

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ พฤติกรรมสุขภาพและภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรค ประจำปี พ.ศ. 2559” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ แหล่งข้อมูลการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ รวมทั้งศึกษาภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคในมุมมองของประชาชน ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของประชาชน และภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคในมุมมองของประชาชน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจในภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 2,692 คน จากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างโดยผู้วิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไครส์แควร์ และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปทางประชากร พบว่า ร้อยละ 61.4 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 32 อยู่ในช่วงอายุ 26-45 ปี ร้อยละ 35.2 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 22.7 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 25.4 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 58.9 พื้นที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง
2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับโรคเอดส์/การติดเชื้อเอชไอวี โรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรคไข้เลือดออก และอุบัติเหตุจากการจราจรอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 52.6 มีการรับรู้ระดับมาก
3. กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพจากแหล่งข้อมูล 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โทรทัศน์/เคเบิลทีวี 2) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3) อาสาสมัครสาธารณสุข 4) เพื่อน/ญาติ /คนในครอบครัว และ 5) อินเทอร์เน็ต ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.2 มีแหล่งข้อมูลเรื่องโรคและภัยสุขภาพระดับปานกลาง
4. ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพในด้าน ความมีประโยชน์ ความน่าสนใจ ความถูกต้อง เข้าใจง่าย ความพอเพียง การนำเสนอได้ทันเวลา และความเป็นปัจจุบันทันสมัย ทุกประเด็นมีคะแนนเฉลี่ยระดับมากทุกโรค ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.4 มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อข้อมูลข่าวสารระดับมาก
5. ความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ในด้านความมีประโยชน์ ความน่าสนใจ ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ เข้าใจง่าย มีเนื้อหาเพียงพอ นำเสนอได้ทันเวลา และความเป็นปัจจุบันทันสมัย ทุกประเด็นมีคะแนนเฉลี่ยระดับมากทุกโรค ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.6 มีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารระดับมาก

6. ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องโรคเอดส์/การติดเชื้อเอชไอวี โรคไข้เลือดออก โรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอุบัติเหตุจากการจราจร ในระดับปานกลาง ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.3 มีความรู้ระดับปานกลาง

7. พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์/การติดเชื้อเอชไอวี ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก โรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอุบัติเหตุจากการจราจรอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.8 มีพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรค ระดับมาก

8. ภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคในทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.1 เห็นว่ากรมควบคุมโรคมีภาพลักษณ์เชิงบวกระดับมาก

9. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ แหล่งข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ และภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรค มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ($r = .321, .171, .317, .341, .373$ และ $.327$ ตามลำดับ)

10. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ แหล่งข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเรื่องโรค และภัยสุขภาพ ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรค($r = .365, .351, .491, .513, .135$ และ $.327$ ตามลำดับ)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนอย่างเป็นระบบรวมถึงการวางแผนพัฒนาระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อการเสริมสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนและภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคโดยควรให้ความสำคัญและใช้โทรทัศน์เป็นสื่อหลักในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชน และควรให้ความสนใจและพัฒนาสื่อทางเลือกอื่นเพื่อเป็นทางเลือก อาทิ สื่อบุคคล โดยพัฒนาสื่อบุคคลให้มีศักยภาพที่พร้อมจะเป็นสื่อกลางในการนำข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชน และพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ให้ตรงกับความต้องการและมีประสิทธิภาพ อาทิ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น “เทคโนโลยี AR” (Augmented Reality) มาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการรับรู้และการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

Abstract

The objective of this research “Evaluation of Perception of Information, Knowledge, Health Behaviors and Image of the Department of Disease Control 2016”, was to study the perceptions of information of diseases and health hazard, sources of information perception about diseases and health hazard, opinion to information of diseases and health hazard, satisfaction against disease and health hazard information, knowledge of disease and health hazard, protecting behavior over diseases and health hazard, public image of Department of Disease Control (DDC), as well as factors relating to protecting behavior of diseases and health hazard of people.

This study was a quantitative research using survey method. The Multi-stage sampling was used to select the sample. They were 2,692 samples represented from every part of Thailand. The data were collected by a questionnaire developed by the researcher, and were analyzed by statistics, including percentage, mean, standard deviation, Chi-square, and Pearson’s correlation Coefficient.

The results of this study were as follows:

1. In term of demographic characteristics, the results revealed that 61.4 % of people were female, 32% of them were 26-45 year olds, 35.2% possessed the primary education, 22.7% were an agriculturist, 25.4 % lived in the north-eastern of Thailand, 58.9% lived in an urban area.

2. The perceptions of the samples relating to AIDS/HIV infection and Pesticide Poisoning were in the medium level. In the cases of DHF and Traffic Accidents were in the high level. In overall, 52.6 % of the samples perceived information at high levels.

3. The five information sources about diseases and health hazard were included 1) TV/Cable TV, 2) health personnel, 3) health volunteers, 4) friends/relatives/family members, and 5) internet. In overall, 57.2 % of the samples perceived information sources about diseases and health at medium levels.

4. The opinions to information about diseases and health hazard, in terms of utilities, accuracy, simplicity to understand, sufficiency, reasonable time spent for presentation, updated information, were in high levels in all diseases. In overall, 84.4 % of the samples had positive opinion toward information at medium levels.

5. The results of satisfaction involving diseases and health hazard, in the cases of utilities, accuracy, reliability, simplicity to understand, adequate information, reasonable time spent for presentation, updated information, were in high levels in all diseases. In overall, 88.6% of the samples satisfied with information at high levels.

6. Regarding to knowledge about diseases and health hazard, the investigating results revealed that the sample group were in the medium level knowing about AIDS/HIV infection, DHF, Pesticide Poisoning, Traffic Accidents. In overall, 45.3% of the sample had knowledge at medium levels.

7. Considering on the protecting behavior of the sample group, the results showed that the level of protecting behavior of the sample group regarding AIDS/HIV infection was medium. Contrary to the former one, the level of protecting behaviors relating to DHF, Pesticide Poisoning, and Traffic Accidents was considerably high. In overall, 78% of the samples had protection behavior of disease at high levels.

8. For the image of DDC, the investigating results showed that the perspective of sample group in all issues was in high level, 73.1% of them considered DDC had the positive image at high levels.

9. The perception of diseases and health hazard, information sources involving diseases and health hazard, opinion to information of diseases and health hazard, satisfaction to information of diseases and health hazard, knowledge of diseases and health hazard, and the image of DDC positively related to the diseases and health hazard protecting behaviors ($r = .321, .171, .317, .341, .373, \text{ and } .327$, respectively)

10. The perception of diseases and health hazard, information sources involving diseases and health hazard, opinion to information of diseases and health hazard, satisfaction to information of diseases and health hazard, knowledge of diseases and health hazard, and protecting behaviors of diseases and health hazard positively related to the image of DDC ($r = .365, .351, .491, .513, .135, \text{ and } .327$, respectively)

The DDC can use the study results to plan risk communication and to develop people's health behavior systematically. Moreover, the study results can be used to plan and develop communication and public relations system in order to strengthen people's information perception, knowledge and health behavior together with image of DDC. The DDC should be used television as a major media channel to disseminate information to the public. An alternative media such as personal media should be enhanced for their potential in order to be a mediator for distributing information to the public. Printed media also need to be improved, for example using a modern technology such as Augmented Reality technology (AR) in the printed material to increase peoples' interest as well as enhance public perception and learning.